

ГЛАС ВАЉЕВА

Петар Марковић адвокат

Ваљево

ИЗЛАВИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник: ПЕТАР ТОДОРОВИЋ
председник Удружења Привредника.
ТЕЛЕФОН БР. 34.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДВОР

ПРЕТПЛАТА:

за 6 месеци 25 динара; за годину 50 динара;
за вишемесечно 100 динара.

Огласи по тарифама. Чак. рачун бр. 88.733.

Број 51.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година IV.

ЗАДАТЦИ ШТАМPE И „ГЛАС ВАЉЕВА“

Тешка је и мучна улога штампе нарочито оне, која се копча и бори у сплету изукрштаних интереса и идеја а хтела би, да има свога правца, слободе у опредељивању и своје независности.

У добу у коме се штампа комерцијализира и постаје предмет обичне трговине, где се за новац пише по поруцима, у томе добу тешко опстају листови и новине које хоће да имају претензију на искрену начелност и објективност. И у великим, старим културним земљама капитализам је штампу одавно срзао на улогу своје слушкиње, бескрупулозне и безидејне.

Магнати штампе, капиталистички трустови на пр. у Енглеској држе у својини као обична трговачка предузећа највећи број реномираних листова. Уредници, сарадници и директори тих листова не пишу како мисле, већ како им њине газде из својих биро-а наређују. А ти финансиски господари штампе одређују берзанским мерилем вредност услуга које учине својим продатим чланцима.

Ових дана баш сведоци смо још једног скандала те „угледне“ штампе Европске: Опозиција у Аустријском парламенту открила је, да је бечка државна банка звана *Кредит Анштат* издала на 50 милиона динара на поткупљивање великих чувених листова у и ван Аустрије. Требало им је да ти угледни листови који се дневно растурају у пуно стотина хиљада примерака да пишу о њима, о тој банци повољно, или у крајњем случају, да не пишу ништа! А та Аустријска банка упропастила је на милијарде динара туђих новаца. И заиста, благодарни страховитој срозаности те „модерне“ штампе, која је својим проданим држањем заташкавала тај скандал увек у интересу „отаџбине и патриотизма“, сиромашна Аустријска република ушла је у те опљачкане касе нове милионе, да сачува углед једне такве велике банке и поверење код публике.

Да је штампа била поштена она би помогла, да се кривци открију и искусе казну а неби навела државу — цео народ, да у ту банку којом су лупежи господарили и крали, да даје нове милионе који су опет у питању.

Један од Енглеских магната штампе лорд *Ротермир* који је господар највећег броја највећих енглеских листова, води отворену трговину са том штампом. Он је пријатељ мађарске гентрије, мађарске аристократије и тражи ревизију мировних уговора, не због њине неправде, већ рачунајући, да реституција Хабсбурга могла би му добро исплатити његове „поштене идеје“!

Таква је штампа „културне“ Европе па није чудо, да и наша реномирана штампа жури да не остане на последњем месту! И ми се не чудимо данас, што листови вођени од идеалиста, од људи који би хтели да у општој моралној срозаности нађу једну бар оазу са које би викали истину — да ти листови немогу да опстану. Не само по провинцији него ни у центрима. Примера зато пуно има.

Публика није зато крива јер она *незна*, Крива је профана штампа, она која се пре рата звала петпарачка штампа, она која пуни новине са сензацијама које публику удаљавају од данашњице и реалног посматрања живота. А та штампа и данас, а и свуда води публику. Води је, јер ју је она освојила, и из својих хипнотизерских канџи непушта!

Чекајући наставак неког скарадног романа, она као блесав, не живи у данашњици. Чекајући нове сензације после јучерашњих, та публика губи везу са стварношћу, са животом. И тако трује наше масе та жута штампа.

Повратити веру у један виши циљ штампе јесте један од првих задатака свију људи који желе општи прогрес. Али како и скиме? Скиме, питамо, кад „Глас Ваљева“ има једно горко искуство, да после непуне четирине године излажења, мора да просјачи, да апелује на „добре људе“, да га помогну да се не угаси, и ако по општој опени читалаца, ишао је путем којим треба да иде поштена, идеалистичка штампа и пуно се одужи својој околини, своме народу, али на жалост „књиге кажу“, да се та околина, тај народ, није одужио „Гласу Ваљева“ што му је дужан ни за претплату!

М. К.

Односи извесног дела интелигенције са сељаном.

Најчешћи додир наш сељак свакако да има поред учитеља још и са свештеником и лекаром. Општење са њима, обраћање на њих сељак чини врло често, јер га на то упућује сама природа послова, које врше лекар и свештеник на селу.

Болест у кући тера сељака да тражи помоћ лекареву. Вршење разних верских обреда тера сељака да тражи свештеника.

Веома важни су послови ових школских људи. Веома честе су њихове функције на селу. Јер здравље и вера та два најосновнија чиниоца у људском друштву, који омогућују правилан ход цивилизације, налазе се на чувању и снажењу код лекара и свештеника.

Необично је важно загледати мало у материјалну страну њиховог деловања на селу. Ово особито данас у времену тешке, несносне и незапамћене оскудице и немаштине, која нарочито на селу пирује свој злокобни пир.

Када се увиди и утврди држање велике већине ових људи приликом наплаћивања награда за вршење њихових службених послова на селу, — долази се до једне нимало утешне слике. Сувише високе награде њихове неогovarају садашњем оскудном материјалном стању сељака. Наплаћивање ових награда, мери се и данас оном мером каква је уобичајена онда када је село пливало у изобиљу.

Такво несаслагасно и несразмерно поступање ствара на селу тешке и судбоносне последице.

Скупља лекова и лекарске услуге одбија сељака да се тиме послужу у право време и у довољној мери, већ хтео не хтео он у случају болести све оставља да иде како иде, или се помаже сам по свом скромном знању, ослањајући се често на јевтини савете којекаквих врачара.

А и шта би друго могао да чини када за лечење иоле теже болести сељак треба да раскупи кућу, да прода два вола, или 15—20 ком. оваца или 1000—1200 кгр. кукуруза.

Страховито дејство настале пољопривредне кризе утицало је на огромно смањење прихода сељачки у толикој мери, да је то довело сељака у изванредно тежак и неиздржљив положај, који је нарочито погоршан околношћу што су издати сељака и данас врло велики. Крајње је време да то једном увиде, поред осталих и свештеници и лекари, па да своје захтеве у погледу награђивања службеног рада на селу свобразе садашњем материјалном стању сељаковом.

Каже се да тешка економска криза притискује и дави цео свет. Е па није ли онда право, па последице њене на својим плећима у извесној мери осете и други а не само сељак. Без сумње, да сељак данас трпи оскудицу у најужнијим животним потребама. Остали нека бар у неколико смање своје, можда и луксузне потребе и прохтеве, па ће тиме помоћи и сељака, а преко њега и државу, чије он главни стуб.

У овом случају невољно је потребно предузети најоштрије законске мере, којима би се спречило у будуће овако поступање. Те мере

захтевају најважнији интереси државни, те да би се огромној већини народа, коју сачињава сељак, омогућило лечење од многих болести, под снашљивијим приликама. Такви интереси захтевају и то, да се сељаку омогући и испуњавање свију верских обреда уз скромно награђивање свештеника.

Миодраг М. Ивановић,
земљорад. из Остружња.

Концерт Мушке учитељске школе на Београду.

У четвртак 10. ов. мес. под водством нашег ваљевца г. Др Марка Крстића, управитеља Мушке учитељске школе у Београду — приредила је иста школа у „Гранд хотелу“ један врло успели концерт.

Пред пуном салом одличне публике изведене су све тачке Програма на опште задовољство многобројних слушалаца. Соло тачке тенористе г. „Миће“ Којића и баритонисте г. Мачкашког, биле су право уживање за публику, те френетичном аплаузу није био краја. Митровићева „Хетер“ рецитована од г. Антонијевића, изведена је са таквом уметничком прецизношћу да би и свештеници богиње Талије са истом били задовољни.

Захвални крајак говор г. д-р Крстића, био је одушевљено поздрављен јер је био душевна храна омладине, као и утеха нас старих. Својим топлим речима, којима нам је улио наде за будућност наше Отаџбине, потврдио је ствару истину: да је омладина израз наше душе и националног осећања, те да на њено васпитање треба сву пажњу и бригу обратити, како неби иста отишла странпутницом....

Директор хваљена Учитељске школе отворио је игранку Србијанком, која је трајала у веселом расположењу до пред зору.

На овом лепом концерту пао нам је у очи метод васпитања омладине. Метод без наставничке осорљивости и надмености, но метод родитељски и очински. Другарско опхођење наставника са ученицима, а слободно понашање ученика спрам наставника улева воље ученицима за рад а љубав према наставницима. Та љубав и поштовање јесу бране, које недопуштају грешке. То је униформисање духа, које даје много — много више но униформисање одела на које неки Др... педагози полажу. Такво нам васпитање треба и са тако слободно васпитаном омладином, послатом у народ, можемо ведром челом гледати у будућност нашег народа.

Једном речју: са овим концертом наша је публика била врло задовољна.

Н. С. С.

Крај је године а многи претплатници нису измирили свој дуг „Гласу Ваљева“. Молимо да нам се претплата пошаље.

Ко неће да прима нека нам лист врати, нема љутње.

ВАЉЕВЦИ! Ма где ви били — не дајте да ваш ГЛАС умукне.

КОНЦЕРАТ ЗА „ГЛАС ВАЉЕВА“

Тешке прилике у које је наш лист запао само због тога, што ни они који већ дуго времена лист примaju неће да га плате, навео је редакциони одбор да апелује на Ваљево, на своје пријатеље који увиђају да „Глас Ваљева“ треба да постоји, да живи и говори и даље да нас помогну те да можемо на први дан православног Божића приредити концерт уз пријатељско суделовање наших певачких друштава „Чика Љуба“ и „Ванатлија“

Аматерски Цив Хаваји, оркестар, обећао је пријатељски учествовати и публику тога вечера пријатно задовољити.

За једно пригодно предавање на томе концерту „О развоју наше штампе“ редакцији је се ставио на расположење стари новинар и публициста г. Душан Мил. Шијачки из Београда.

Приређивачки одбор ће се постарати да једним једријим и пунијим концертним програмом пружи задовољства публици, а ми се надамо да ће наши грађани и пријатељи листа правилно схватити од колике је важности да учешћем на концерту материјално и морално помогну „Глас Ваљева“.

Програм концерта и место где ће се исти одржати објавиће се у идућем броју.

Нашто то натезање?!

Београдско Време од 6 ов. мес. у чланку *Јавно или тајно гласање*, вели да је „један од твораца најслободноумније устава у Европи“, био за јавно гласање.

Тај „један од твораца најслободнијег Устава...“, по писању „Времена“ јесте пок. Ранко Тајсић, познати народни трибун из Драгачева. У томе чланку наводи се и извод обрзлагања Тајсићевог зашто је он за јавно а не за тајно гласање.

Ни Живановић у својој *Полицијској историји Србије*, ни г. Слободан Јовановић у своме делу *Влада Милана Обреновића*, не наводе ни речи о томе Тајсићевом висистирању за јавно гласање, а ова ова наша реномирана историчара најдетаљније су приказивали све фазе кроз које је прошло стварање тога слободоумног Устава од 1888 год.

Активност и удео Тајсићев у стварању Устава од 1888 год. је код ова два писца приказан као ни мало важан. Његов је једини „успех“ што је потстакнуто једним интелегентнијим трибуном *Димитријем Катићем* одбио да потпише пројект устава уз Катићеву мотивацију „...с тога што га не налази, у неким одредбама још довољно слободоумна“¹.

Ни један члан тога устава није створен настојањем Ранка Тајсића, јер он није ни био у ужем Уставотворном одбору који је у ствари са краљем Миланом радио устав од 1888 год. Од Тајсића се то није ни очекивало јер је њему недостајало писмености и појма о парламентаризму. Крилатице „народ је извор и утока власти“ бацао је тада инспиратор Тајсићев Катић, јер: „Радикали из народа нису тежили парламентаризму него конвенционском систему“. „Радикали из народа позивали су се на начело народне суверености, и протестовали су зашто се, и по новом Уставу, закони које

¹ Жив. Живановић: Политичка историја Србије, књ. II стр. 387.

скупштина реши, подносе Краљу на потврду“².

Неки необуздан темперамент а при том несрећен, конфузан демагог могао је тада и негде избацити такву „мудрост“ о јавном гласању, јер су противуречности и збрканост појмова биле правило код тих народних трибуна тога доба, па морамо се чудити зашто Време употребљује овако слаб материјал и овако безначајан ауторитет парламентарни у глорификовању јавног гласања! Зашто треба извртати историске чињенице и на силу проналазти „једног од твораца најслободнијег устава“ онде где га нема!

Светска демократија и пре нашег пок. Ранка и пре нових „парламентарца“ око „Времена“, усвојила је и „озаконила“ начин гласања који најбоље обезбеђује изражај праве воље и расположење гласача и други начин демократија не признаје. И зашто сад натезати стварањем „нових теорија“!

Миљко Корач.

Француско—српски клуб.

Принуђени смо да се понова, преко „Гласа Ваљева“ обратимо управном и надзорном одбору овога клуба и да замолимо да нам на скупштини објасне своје хутање за ове две године.

Да овај клуб није постајао, у данашње време, неби тражили његово оснивање. Али клуб постоји толико година, само неради а због чега, нама није јасно. Ред је да управа обавести скупштину о тошкочама, ако исте постоје, па поступи по правилима а не да управа, изабрана још 1930. год. није ни годишњу скупштину одржала.

1. Др Вукелић, лекар
2. Свет. С. Протић, адвокат
3. Др Жив. Б. Живковић, виши вет. пр.

² Слободан Јовановић: Влада Милана Обреновића 1878—1889 стр. 395.

НОВЧАНА РЕФОРМА У ЈУГОСЛАВИЈИ

П И Ш Е В. Т. В.

Међутим снажење динара било је убрзо заустављено. Наша влада прибегла је најгорем средству да дође до новаца—прибегла је инфлацији.

Законом од 25 јануара 1920 године претворена је Народна Банка Краљевине Србије у Народну Банку Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Капитал Банке је повећан на 20.000.000 динара; дато јој је искључиво право издавања новчаница, док је уз то њен делокруг рада проширен. Међутим истим законом одобрено је Народној Банци да кредитира Државу са скоро 3 милијарде динара. Држава ја обилно искористила ово одобрење те је до краја 1922 год. повукла из трезора Народне Банке суму од преко 3 милијарде динара. С гледишта монетарно—политичког ово је био тежак удар за динар. Дејство инфлације је почело у другој половини 1920 године и трајало је све до 1923 године. Курс динара је непрестано падао као и куповна снага у

земљи. Али није извршена само инфлација за рачун државе. У току 1921 год. извршена је инфлација за рачун Народне Банке. У циљу да привреди да већих новчаних средстава, Народна Банка је пустила у оптицај једну милијарду динара. Колџина новца у оптицају средином 1923 године износила је 5 и по милијарди динара.

Држава је предузимала различите мере да спречи даљи пад динара. Те су се мере састојале у фаворизовању прилива девиза путем повећања извоза а смањења увоза, држава је ставила под своју контролу целокупну трговину с девизицама, али су све ове мере биле скоро без икаквог дејства. Динар је слабио и губио своју куповну снагу све док није престао трајно једини разлог томе, а то је инфлација.

После периода падања динара, наступа, од марта 1923 године те до почетка августа 1925 године, период снажења динара. Инфлација

Збор Јадранске Страже у Обреновцу

29-XI-1931. год.

У недељу 29. новембра одржан је збор Јадранске Страже у Обреновцу иницијативом обласног одбора из Ваљева. Обласни одбор умесно је приметио да месни одбор у Обреновцу мора више радити на пропагирању идеја Јадранске Страже — јер то је циљ а не капиталисање! Обреновац и срез посавски има свега 100 чланова!

Око 10 часова стигли су из Ваљева генерал г. Драгомир Вуковић, управник болнице г. Др Јован Мијушковић, пуковник г. Коста Ђорђевић, капетан II кл. г. Едо Делак и г-це Надежда Глишић и Ружа Пурић.

Грађанство се прилично одазвало, омладина је била одсутна због лоптачке утакмице. Женска подружница није била заступљена — јер није позвана! а из села стигли су једино учитељи—це мада је колима немогуће доћи а дувао је незапамћен ветар!

Претседник општине г. Никола Костић поздравно је обласни одбор добродошлицом и одмах је дао реч генералу г. Вуковићу који је врло пажљиво саслушан нарочито је поздрављен свршетак: „Ко љуби Отаџбину море и слободу тај за цело може одвојити 1 дин. месечно колико стаје месечно чланство“. Њ. В. Престолонаследник је бурно поздрављен као и цео Владалачки дом!

Пуковник г. Ђорђевић је изнео убедљиве разлоге због којих морамо завољети и штитити лепо плави Јадран, којег смо тако били жељни док смо били у предатно милој Србији... „Чувајмо наше море“ завршио је г. Ђорђевић, одушевљено поздрављен.

Капетан г. Едо Делак био је френетички поздрављен јер су сви присутни у њему поздравили поробљену сестру Истру!.. Олаје пуно признање Србији која је кроз Голготу донела слободу и уједињење и завршује „море мора бити наше.“

Доктор Мијушковић у невезаном говору износи пуно историјских и непобитних факата о праву наше државе на приморје. „Ако су западни народи и били у Далмацији — долазили су као завојевачи...“ Јадранска стража је будан стражар, веран чувар на киши, снегу, ветру, сунцу, мразу и ноћу и дану и зато хоће свесне чланове, активне чланове, сараднике и међу онима који живе у колибама море припада свима.“

Г. Влада Недељковић, адвокат, предлаже да г.г. учитељи створе по школама „Подмладак Јадранске страже“ и да бар једном месечно одрже деци и старијима предавање о циљевима Јадранске страже.

Г. Н. Николић школски надзорник позива присутне да помогну месни одбор у ширењу идеја Ја-

дранске страже. По том је збор закључен.

Часопис „Млади стражар“ разграбљен је а присутни су рада успомене купили календаре Јадранске страже.

Чланови обласног одбора остали су још извесно време у разговору, опкољени од свих слојева друштвених па су по том отпутовали на УБ.

Пожелити је да оваквих сусрета буде што чешће и успеха мора бити. Без труда, без пожртвовања неће успети ни једна идеја: „Царство се Божије не задобија седећи на дивану.“

Чедомир Михаиловић, учитељ.

Хуманост

Пред ове светле Хришћанске празнике, рођења сина Божијег, који је дошао на земљу да проповеда љубав, братство у једнакости, распричаће се многи ширећи Христове идеје о милосрђу, братству и хуманости, да би гинули охладнела срца спрема ближњих својих, спрема бедника и мученика. И мало ће бити оних чија ће се ледна срца откравити и спрема бедника осетити саучешће, да бар један мали део са својих богатих и масних трпеза пружи онима, који ни хлеба неће имати о овим благим Христовим празницима. Мало ће бити оних хришћана, који ће у својим топлим собама помислити, да има бедника, који тих благих Христових празника немају ни дрвке пред кућом, да би ветру наложили и своју дечицу око исте скупили и огрејали....

Наша су срца и сувише ледна да своеселјају бреливост и саучешће у беди ближњих. И, Боже опрости, што је човек у већем благостању, све је хладнији и неосетљивији. Да у то поверујем навело ме је више примера, а ових дана један случај ми је дво очита доказа.

Нека Даринка, ратеница овде у Ваљево, удовица је са троје деце са 10 прстију није у стању да децу исхрани. Прошла је поред много кућа и поред много богатих г-ћа, тражећи помоћ и нудећи своју децу Свуд је нашла на ледена срца... Дошла је пред општинску судицу да тражи помоћ. И ту слаба помоћ...

Наишла је Циганка Мара из Грабовице, стала уз плачну Даринку, загледала се у децу, па се сажалила и малог Будимира од 4 године узела и однела своје мужу Стевану Петровићу у Грабовицу. Овај га је примио и гаји као своје рођено дете. — Хоћу да одгајим Краљу војника; научићу га ковачком занату; и школа му је близу... вели озбиљно мајстор Стеван.

Зар ово није доказ да и под циганским ритамима може да куца племенитије срце, но под свиденим толетима и крзненим бундама г-ћа, које нису окренуле главу на сироту Даринку и њену ситну дечицу?

Н. С. С

динар је котирао 9,13 швајцарских франака за сто динара. Вредност овога динара у односу на његову златну подлогу, то јест према предатном динару, је мања за 11 пута. Да би се сачувао динар на овом нивоу, потребно је било имати довољно девиза ради евентуалних промена у курсу динара. Међутим држава је одавно исцрпла све своје кредите код Народне Банке и пошто у својим касама није имала никакве готовине, то није имала чим да купује вишак девиза, који се сада почео да нуди на Берзи. Ни сама Народна Банка није имала могућности да купи те девизе, те је законом, Народној Банци одобрено да, преко одобрених и законом предвиђених контингента, пусти у оптицај новчанице потребне за набавку девиза. Ова навала девиза ускоро је заустављена јер се и динар био зауставио у своје снажењу а тиме и прилив страних капитала.

Ако погледамо каква је била ситуација других монета после рата, видићемо да су и оне биле у истом положају. У свима земљама је била наступала инфлација а све су земље, осим Енглеске укинуле конвер-

Успех живинарства у Ваљево и околини.

Успех живинарства у Ваљево и околини најбоље је показао на прошлогодишњој, као и овогодишњој изложби живине Живинарске подружине у Ваљево. Вредни чланови ове подружине са скромним материјалним средствима, успели су да убацие у село врло много јаја за насад орасне живине као и приплодна грла, те на тај начин постигло је се да наша домаћа живина укрштањем поправи квалитативно и продуктивно. Интересовање сељака за рационално живинарство врло је развијено и горњим изложбама видно се манифестовало, јер један добар део награда подреи је сељацима а чија је живина потпуно и заслужила.

Ових дана ваљевски живинари су пожурили још један значајан успех, на III Међународној изложби у Н. Саду и то: Г. Алексић Рољуб шеф секције изложио је 14 грла а добио једну прву, пет других и пет трећих награда на расама Бели легхорн, Беле вијандоте, Род Ајленд и Штајеркама а г. Властимир Давидовић из Б. Поља за изложена 2 грла Црни Легхорн добио две друге награде, са обзиром да је на изложби учествовао преко 1600 грла а подељено око 300 награда овиј успех наших живинара на међународној изложби може се сматрати за велики успех, честитајући вредним живинарима награде, желимо да њиховом примеру следе и остали живинари. С. В.

Прилози за Ђачку Трпезу

Удружење резервних официра 500 дина, Тодор Милосављевић на име 10 год. жене Стане 100 дина, Ваљевска гимназија 2000 дина, Анка Алексић, Гина Протић и Ивко Милосављевић за сп. брата Живорада 100 дина, Зорка и Света Гођевац 500 дина, Основна школа 3063,50 дина, Официри V пеш. пука 77 дина, Жика Вујић дневни оброк и 33 дина, општина ваљевска 5000 дина, Мица Кораћ 30 дина, Мара Перишић 20 дина, Официри I арт. пука 91 дина, Драгољуб Славковић 30 дина, Драгољуб Блажић 100 дина, Официри арт. пука 130 дина, Чета Ђурић 50 дина, Друштво „Хавај“ 100 дина, Жика Петковићка 50 дина, Дом народног здравља 500 дина, Милева М. Барчанка за материце 100 дина, Јован Госпавић I дневни оброк, Милав Станић 3,5 кгр. сувог меса, Цана М. Тешаћ I дневни оброк, Штедионица ваљевска 85 кгр. брашна, В. и М. Уроша Славковића 1,5 кгр. масти и 70 колача, Друштво „Књ. Зорка“ 200 дина, Гина Хендл 12 кгр. пасуља.

Управа свима приложенима у име сиротих ученика благодари, и апелује и на остале, који су у могућности, да се сете ове установе.

Изјава благодарности

И ако утучени болом и тугом за нашим рано преминулим *Љубишом Пајевићем*, бив. професором ваљевске гимназије, ипак не можемо а да овим путем не изјавимо њишу благодарност:

Господину *Dr. Милораду Костићу*, школском другу пок. Љубише, који већ неколико месеца долазаше и дању и ноћу по неколико пута, остајаше крај болесничке Љубишине постеље дуго и дуго употребљавајући сва средства, која му диктоваше његово врло богато медицинско знање, да би Љубишу одржао у животу, алч узаман, јер смрт ипак надјача и његову добру вољу и сва медацејска сретства;

Нашим добрим суседима г. *Витомиру Николићу* и његовој супрузи г-ђи *Нери* и г. *Милораду Миловићу* и његовој супрузи г-ђи *Цаји*, који нашег доброг Љубишу опремише за његову вечну кућу;

Љубишеним друговима г. *Николају Александрову* и *Живораду Марковићу*, као и Љубишеним ученицима г. г. *Милијану Јеремићу* и *Богосаву Тимотићу*, који се у цркви, пред црквом, пред гимназијом и на гробљу дирљивим говорима опростише са својим другом и наставником;

Директору и наставницима ваљевске гимназије и основне школе као и ученицима и ученицама свих разредних гимназија који Љубишу испратише до његове вечне куће;

Свештеницима г. г. *Николају Александрову* и *Миладину Ташићу* који из почасте чинодејствоваху на опелу а г. *Александров* га и до вечне куће испрати;

Многобројним грађанима оба пола, који суделоваху на тужном спроводу и сахрани као и трговцима и занатлијама, који за време спровода затвореше своје радње и

Свима сродницима и пријатељима, који нам лично, писмима и депешама изјавише саучешће њишој преголемој тузи. *Ожалостена породица*

Објава

Сваке године пред Божићне празнике општина ваљевска давала је помоћ својој сиротињи, па то намерава и ове године учинити у границама одобреног кредита.

Да би ова помоћ била обилатнија, општина моли поштов. грађанство, коме финансијске прилике допуштају, те да добровољним прилогом помогне ову хуману ствар, како би и они, којима прилике нису допустиле да се сами помогну, провели радосније овај највећи Хришћански празник, Христово рођење.

Прилог ће сакупљати — по врши један члан Суда, а у општини примаће благодари.

Из канцеларије Суда општине ваљевске 15. децембра 1931 године.

тирају од ових варијација и ових који од њих страдају и на тај начин створити код света жељу да тежи и да изван ових нормалних користи које привредна делатност доноси појединцу, постигне извесне користи које долазе од поремећаја у равнотежи цена. Ови поремећаји постају дакле један извор коришћења за поједине групе изван нормалног начина којим се у данашњем друштву награђују они који су својим поступацима допринели снабдевању друштва са појединим материјалним добрима. Богатење једних на рачун других значи редовно штету за целину јер мора неизоставно проузроковати поремећај у функционисању привредне машине, мора се неизбежно и редовно изразити извесном штетом по народну привреду“.

Требало је најзад да свака земља утврди и осигура вредност свога новца, те да би се омогућила међународна размена добара. Ово се могло учинити; или да свака земља врати вредност свога новца на првобитни ниво — дефлација, или да стабилизира свој новац на нивоу на коме се задржало после инфлације

ОБВЕЗНИЦИМА

скупног пореза на пословни промет.

У смислу одредаба чл. 6. Закона и чл. 18. Уредбе о скупном порезу на пословни промет позивају се сви обвезници скупног пореза са територије Пореске управе у Ваљево, који тај порез плаћају на основи књига, да у току месеца децембра 1931. године поднесу истој Пореској управи своје пријаве о томе на који начин желе у пореској 1932. години плаћати месечне отплате скупног пореза на пословни промет.

Ради тачног управљања саопштава се овим уједно која лица плаћају порез по књигама и који су начини отплате скупног пореза на пословни промет.

По-чл. 6. Закона и чл. 17. уредбе о скупном порезу на пословни промет, скупни порез на пословни промет плаћају на основи књиге обављеног, односно на основи осталих трговачких књига следећа лица:

а) сва предузећа обавезна на јавно полагање рачуна;

б) сва индустријска предузећа без обзира да ли су акционарска или не;

в) сва остала предузећа, чији је прошлогодишњи промет износио више од 500.000.— динара.

Отплате скупног пореза на пословни промет полагају се према прошломесечном промету и то:

а) у року од 20 дана по измаку односног месеца, ако је за базу обрачуна одабран промет у готовом и у меницама;

б) у року од 50 дана по измаку односног месеца, ако је за базу обрачуна одабран промет по фактурима.

Из канцеларије Пореске управе у Ваљево бр. 16263. 2 децембра 1931

Размишљања уз цигару

Перо

Ко о перу реч поведе
Још и ово нека дода:
Најгоре је оно — које
За новац се сваком — прода!

Мајмуну

Докле Дарвин и Воронов,
Исполинске муче муче,
Да докажу вредност твоју
Ти изводиш — мајмунлуке!

Озбиљнији од сад буди,
То нек' мало раде — људи!

Криза књиге

Хваљаху се некад писци
И нови и стари,
Да им књиге понајвише
Купују — *пиљари*.
Ал' њима нови пропис
Рачун много квари;
Сад хартију само *чисту*
Купују — *пиљари*..

Стари.

ВЕСТИ

Рођендан Њ. В. Краља

Рођендан Њ. В. Краља прослављен је свечано. После благодарственог коме је присуствовао цео официрски кор, чиновништво и грађанство било је уписивање у књигу орд. срезв. Војна музика је концертирала пред окружним судом. Увече је била соколска академија у официрском домену.

Варош је била окићена тробојкама.

Постављење

Указом Њ. В. Краља од 5. окт. и постављен је за окружног инспектора у Шапцу г. *Боривоје Мих. Петровић*. Како је г. *Петровић* био, до скоро начелник нашег срезв, а сада наш срез спада у његову надлежност, то се искрено радујемо и желимо успеха г. инспектору *Петровићу*.

За одржање „Глас Ваљева“

Санит. генерал *Dr. Јордан Стајић*, приложио је 100 дина. за одржање нашег листа. Хвала му.

Dr. Јордан Стајић, сан. генерал приложио је суду општ. ваљевске 100 дина. као помоћ општинској сиротињи.

Пажња инвалидима и инвалидским породицама

Скрте се пажња инвалидима и инвалидским породицама које примају инвалиднину из ваљевске општине да до 25. окт. мес. поднесу молбе инвалидском удружењу за новчану помоћ за Божићне празнике. Молбе оверити са бројем решења о досуђеној инвалиди, код општине.

На знање

У Праг, на соколски слет, ко жели ићи летос, моћи ће користити све повластице само, онда, ако добије уверење соколског свог друштва, да је био члан истог најмање 6 месеци и ако иде на слет у соколској униформи или народној ношњи.

Врло јефтино и повољно (на отплату) униформа се може поручити, о чему даје обавештења и узимл меру г. *Бока Јанковић*, кројач орд..

Постављена

За суплента ваљевске гимназије постављена је г-ца *Станка Нед. Савић*, дипломирани студент београдског универзитета.

Југославија

Најинформативнији провинцијски лист, спушта цене својим огласима од 1 јануара идуће године. (Цела страна стаје нето 400 динара). Нове снижене цене важе и за Божићни број. Огласи за Божићни број, примаће се до 4 јануара закључно.

Адреса за писма, телеграме и телефон: „Југославија“ — Крушевац.

нака односно 2,224,528.000 златних динара.

У току од 1920 до 1923 год. држава је позајмила од Народне Банке око 4,5 милијарде динара, који је дуг опво на 4,020,000.000 динара. Овај дуг слутавао је Народну Банку у њеном раду нарочито у погледу њене кредитне политике, те је држава решила да одвоји од овог зајма 1,4 милијарде динара за отплату свога дуга Народної Банци, чиме би се метална подлога увећала.

У исти мах, 11 маја 1931 год. изашао је закон о новцу Краљевине Југославије, који је ступио на снагу 28 јуна, кога дана је и наша земља добила златно важеље. Чланом првим тога закона одређена је као новчана јединица Краљевине Југославије динар. Вредност динара одговара вредност тежине 26,5 милиграма чистог злата. Ако погледамо фактичну вредност динара до 28 јуна видећемо да је она била једнака законској вредности. Куловна моћ динара после стабилизације није промењена.

— Наставиће се. —

тибилност новчаница т. ј. њихову замену за злато. У ствари и у Енглеској је било исто ствље пошто је држава издала папирне новац — *сигтепу notes* — који је циркулисао у унутрашњем промету, док је извоз злата био забрањен. Банка је одговарала свима који су тражили злато за новчанице: „Шта ће Вам? Ако треба за пав у земљи; банкнота (bank note) вам је довољна. Треба ли вам за иностранство; извоз злата је забрањен.“

Промене у валутним питањима изазивају редовно пертурбације у народној привреди; да би се све то избегло, потребно је извршити стабилизацију новца. Па ипак, извршити стабилизацију новчане вредности не значи учврстати исту вредност, него учинити да се цене у мзлој мери удаљују од једног извесног сталног нивоа“ Штете од непостојаности новчане вредности могу се видети најбоље из историчног чланка г. проф. *А. Јовановића*: „Флукуације које се дешавају у новчаној вредности могу појединим класама донети изузетну добит а исто тако и изузетну штету; поделити цело друштво у групе ових који профи-

т. ј. девалуација. Једина Енглеска је повратила вредност своје монете на првобитни ниво, док су све остале земље извршиле стабилизацију, дајући својој монети редовно мању вредност него што је имала пре рата

Још од момента заустављања пада динара, дакле од пре 6 година, помишљало се на законску стабилизацију динара. 1928 године објавио је тадашњи Министар финансија да је закључио у Лондону претходни уговор о зајму с великом банкарском кућом *Рочилда* од 12 милиона фунти стерлинга од чега се 4 милиона имало употребити за законску стабилизацију динара. Али од овог зајма није било ништа. Показало се да време за законску стабилизацију није било још подесно. Почетком 1931 год. поведени су преговори с једним међународним банкарским конзорцијумом на челу са Банком *Париске Уније* који су довели до закључења тако зваог *Међународног стабилизационог зајма* у злату 7% од 1931 год., који је озакоњен 15 маја ове године. Зајам је износио 1,025.000.000 француских фран-

ВАЉЕВСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

(Наставак)

(6) Ко у часу предаје поднеска власти нема још локал, а радњу не мисли да води у свом стану, може, уколико се не ради о радњи за коју је потребна дозвола, (§ 60), да назначи само место у коме жели да ради, али локал може пријавити накнадно, свакако пре почетка рада.

§ 358

(4) Лица која траже овлашћење односно дозволу за вршење радње имају пре тражења овлашћења односно дозволе положити на благијни удружења уписнину (§ 95 став 5). Ако не добију право на вршење радње, удружење је дужно да им положену суму одмах врати. Поднеску, којим тражи овлашћење односно дозволу приложиће се потврда удружења о положеној своти. У случају премештања радње или оснивања нових помоћних продавница, пословница, бироа, радионица и подружница на подручју истог удружења није потребно плаћање нове уписнине и чланарине (чланског улога) за њихово отварање. У овом случају довољна је плаћена уписнина и чланарина (члански улог) за главну радњу.

§ 98

(4) Надлежна општа управна власт дужна је да у исто време када изла овлашћење односно дозволу или какву њихову промену извести о регистрацији надлежну пореску управу, комору, принудно удружење, власт за инспекцију рада, окружни уред за осигурање радника и евентуално и друге заинтересоване власти односно установе достављајући им препис овлашћења или дозволе. Исто тако извештаваће се свака промена седишта радње, оснивање и промена помоћних локала, продавница, пословница, бироа, радионица, подружница, (филијала), депоа, стоваришта и складишта.

(2) Комора је дужна да примљено овлашћење или дозволу упише у регистар који ће у ту сврху посебно водити.

(3) Комора има право да се у року од 15 дана жали надлежној вишој управној власти против издатог овлашћења. Прописно изјављена жалба задржава њихово извршење.

III Подела трговине на бранше.

§ 140

(1) Ко жели да обавља трговачку радњу дужан је да у свом поднеску власти означи струку у којој жели да ради. Овлашћење односно дозвола даје му право да ради само у дотичној струци. Списак трговачких струка може утврдити Министар трговине и индустрије по саслушању Комора. С којим предметима (робом) могу трговци појединих струка да тргују, меродавни су трговачки обичаји. У случају сумње одлучује по саслушању коморе општа управна власт првог степена.

(2) Ако се један трговац жели бавити пословима других трговачких струка за које није добио овлашћење односно дозволу, дужан је да учини пријаву за прожирење, односно прелаз на дотичну струку ради новог издавања, односно допуне овлашћења или дозволе.

(3) Ако се пријави обављање трговачке радње великог обима без ближе ознаке врсте робе или струке, може се трговати са свим предметима слободног промета изузев предмета за које је потребна дозвола.

IV Осигурање.

§ 384

(1) Овашћује се Министар трговине и индустрије да у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља а по саслушању комора пропише у року од две године уредбу о организацији, начину и условима осигурања чланова удружења за случај болести, немоглости, старости, смрти и несреће.

(2) После обнародовања уредбе удружења занатлија дужна су да заведу осигурање за случај болести, немоглости, старости, смрти и несреће. Ово осигурање спровешће се за подручје једне или више бановина. Кад се осигурање спроведе, све занатлије дотичне бановине дужне су да уплаћују прилог за осигурање може се основати заједнички фонд посебно или у оквиру постојећих сличних завода или кредитних установа, за подручје једне или више бановина.

(3) Ако удружење трговаца надполовичном већином својих чланова закључи оснивање осигурања својих чланова за случај болести, немоглости, старости смрти и несреће, сви су чланови удружења дужни да за тај циљ уплаћују прилоге. Поједина удружења која су закључила оснивање осигурања могу да оснују за тај циљ заједнички фонд у оквиру једне или више бановина. Овакав заједнички фонд мораће се основати ако најмање једна трећина постојећих удружења једне бановине закључи оснивање осигурања. Фонд се може основати у оквиру сличних завода или кредитних установа и може у том случају обухватити подручје више бановина.

(4) Ако удружења оснују фондове за потпору чланова или њихових породица у невољи, болести и за случај смрти, чланови могу да приступе и оваквим фондовима.

(5) Правила (статут фонда) одобрава бан по саслушању коморе. Руковање фондом подлежи контроли бана. Ако се фонд оснује за подручје више бановина, правила фонда одобрава бан у чијем је подручју седиште фонда у споразуму са заинтересованим бановима; ако до споразума не дође, правила одобрава Министар трговине и индустрије.

V Сеоски дућани.

§ 439

По ступању на снагу овог Закона моћи ће се у општинама на подручју важности ранијег закона о радњама, које су удаљене од најближе вароши или варошице преко 16 км. као и онима које су стекле право на држање сеоских дућана, оснивати без ограничења сваковрсне радње по овом Закону. У року од једне године по ступању на снагу овог закона, протегну ће се ова наредба и на општине које су уда-

љене од најближе вароши или варошице најмање 12 км., а после даље једне године и на општине које су удаљене од најближе вароши или варошице најмање 8 км. По истеку овог рока неће се правити никаква разлика између села и вароши у погледу оснивања радња.

VI. Задруге.

§ 1.

3). Уколико овим Законом није изричито друкчије наређено, његова се наређења неће примењивати на привредне задруге ако свој рад ограниче само на своје задругаре, не деле добит, не дају тантијеме члановима управног и надзорног одбора и ако се њихове резерве ни у ком случају не могу поделити међу задругаре и на уделе не плаћају уопште или плаћају само сграничени интерес који не прекорачује 6%.

VII. Удружење трговаца

Овим Законом у пуној мери је удовољено давнашњој жељи наших трговаца, да удружења буду принудна т.ј. да сваки трговац мора бити члан удружења. Закон доноси детаљне одредбе како о организацији тако и о надлежности и раду удружења. На ова питања се односе сви параграфи од 354 до 390 закључно, дакле пуних 37 параграфа. Сем ових одредаба врло је важан још и § 442 став 3 који гласи:

Непринудне стручне организације трговаца и занатлија, које су постојале у циљу унапређења стручних и ствешких интереса а основане су на основи прописа Закона о радњама и зак. чл. XVII: 1884 о обрту могу се претворити такође у принудна удружења у смислу овог закона, ако за то постоје законски услови. У томе случају морају своја правила и рад саобразити прописима овога закона у року од 6 месеци после његова ступања на снагу. Ако то у овом року не ураде постојаће даље као непринудне организације по закону о удружењима, зборовима и договорима. Исто тако

постојаће по поменутом закону и удружења основана на основу досадашњих закона о радњама (обртима) која немају услова да се претворе у удружења у смислу овог закона. Оваква удружења су дужна да своја правила саобразе поменутом закону о удружењима, зборовима и договорима, и да их пријаве надлежној општој управној односно полициској власти. Ако то не учине у року од шест месеци после ступања на снагу овог закона, престају бити удружења. Исто тако ће поступити и савези удружења који постоје на основу досадашњих закона о радњама (обртима).

Како ће се извршити ово претварање садашњих удружења у принудна по прописима новог закона, о томе ће вам Комора послати у своје време детаљна улутства, пошто овај закон ступа на снагу тек 9. марта 1932 године.

У вези с тим Комора вам препоручује, да до тога датума т.ј. до 9 марта 1932 године не сазивате своју редовну годишњу скупштину, него да чекате и у том правцу улутства од Коморе, пошто ће та скупштина бити свакако у исто доба и скупштина која ће имати да изврши оно претварање вашег удружења у принудно.

Нови Закон о радњама од огромног је значаја како за нашу трговину и привреду уопште, тако и за сваког трговца понаособ. С тога је преко потребно да га свако Удружење набави и добро проучи то тим пре, јер ће Удружења по њему имати врло много да поступају, и јер су њиме прелвиђене казне и за сама Удружења односно за чланове Управе, ако се у своје раду огреше о његове прописе. Исто тако препоручите свима својим чл новима да га набаве, јер су њиме много питана која се тичу њиховога рада друкчије регулисана него до сад, казне за повреду његових прописа су врло осетне, а непознавање закона никога не оправдава.

ПРЕД БОЖИЋ

Само у радњи код ЈЕВТИНОЋЕ

сви лепо да се поновите
са мало пара,
добијете највећи избор све
што вам треба од главе
до пета, да не набрајам
посебно **ВЕЋ СВИ У**
радњу код
ДУШАНЧИЋА
ПА СЕ УВЕРИТЕ.

5-8

НЕВЕРОВАТНО ЈЕФТИНЕ БОЖИЋНЕ ЦЕНЕ

По којима ћемо продавати сву робу, те да би све муштерије које се у данашњој новчаној кризи снабдевају за готов новац могле своје потребе благовремено по врло ниским ценама подмирити

„**Бостон**“ обући којој су иначе врло ниске цене дајемо још од 7 децембра до 7 јануара
10% попушта

Исто тако снизили смо цене кошуљама, шеширима краватнама, чарапама, шлофијанкама и т. д.

Искористите ову прилику и купујте код

Јовановића и Антонијевића-Ваљево